

TELEGRAPFUL ROMANU.

Telegraful ese de done ori pre septembra: Duminecă și Joia. — Prenamele se face in Sabiu la expeditor'a foie pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expeditura. Pretinu prenumenuei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 88 ANULU XXI.

Sabiu, in 113 Novembre 1873.

Nr. consist. 875. 1873.

Preacinstitiloru parinti protopopi, administratori protopopesci, si cinstitei preotimi ! !

In Ministeriulu reg. ung. de culte si instrucție publicat prin harthia sea dta 30 Augustu a. c. Nr. 17238 importasiesce Consistoriului archidiecesanu o copia de pre o ordinatiune a In. Ministeriu de interne, către tōte jurisdicțiunile administrative din tiéra spre sciuntia si urmare. In intielesulu acestei ordinatiuni sunt provocate autoritățile respective bisericesci si civile, că conformu unei convențiuni intre ministeriulu austro-ung. de esterne de o parte si intre ministeriulu reg. italiano de esterne de alta parte, la casu cându s'aru intemplă sa mōra individi nascuti pre teritoriul unei părți in tierile celei-lalte, sa estradea atestate de mōre, in monarchia austro-unguresca, ambasadei italiane din Vien'a si ierassi in Itali'a, ambasadei austro-ung. din Rom'a. Estradarea se face din deregatoria si fāra spese dupa pracs'a din vigore a respectivelor staturi cu acelui adausu, ca acelea cari nu se estradau in limb'a latina seu italiana se voru provedea de oātra diregatoriele respective cu o traducere autentica in limb'a latina. Atestatele estradate au in urm'a unei intielegeri intre ministeriulu r. ung. de interne cu celu de culte la casuri obveninde a se asterne spre inaintare la destinationea loru ministeriului r. ung. de interne.

Deci aceast'a se aduce la cunoscintia preotimii noastre spre sciuntia, si in casuri obveniente spre intocm'a urmare.

Din siedint'a Consistoriului archidiecesanu tenuata la Sabiu in 6 Septembre 1873.

Nr. cons. 1035 1873.

Fiindu-ca ne aflāmu tocmai in anu-tempul acel'a, in care din ostenelele noastre de pre unu anu potemu mai cu inlesnire a ne ingrigi si pentru binele obștescu, precum si pentru tempari nefavoritōre : pentru aceea Consistoriulu archidiecesanu se simte indatoratu, a chiamā in memor'a Preacinstieloru Vōstre, a Preotimei si poporului nostru creditiosu conclusulu sinodului archidiecesanu din an. 1872. Nr. protoc. 27 pentru in si intiare a de fonduri parochiale, precum si circulariulu Consistoriului archidiecesanu din 12 Octobre 1872. Nr. cons. 890, — si a Ve indatoră, că proctindu din nou acum numitulu circulariu consist. poporului nostru in biserică sa cautati a 'lu lumină despre bunatatea cea mare a acestor fonduri parochiali, dupa cum s'a desfasuratu acēst'a in disulu circulariu consistoriale, — si a staru, că in tōte comunele noastre bisericesci sa se infiintize si sa se sporēsca atari fonduri, avendo grigia pentru o administrare si chivernisire conscientiosa.'

Sabiu, din siedint'a Consistoriului archidiecesanu tenuata in 18 Octobre 1873.

Nr. cons. 1038 1873.

De ore ce din cele mai multe protopopiate nici pāna astadi n'au incursu colectele escrise pentru acoperirea speselor deputatilor nostrii la Congresulu nationalu bisericescu electoralu din 26 Augustu a. c., — ear din unele Protopopiate forte pucinu a incursu, — din care causa nu s'au pututu platī la toti deputati congresuali competintieilor: asiā Consistoriulu archidiecesanu se afla indemnata a Ve provocā din nou, că sa cautati cătu mai corendu a asterne incōce colectele ce se voru mai si facetu prin singuraticele parochii pe sém'a Congresului electoralu prelāngă o consemnare a

parochielor si a sumei adonate, — cu atātu mai vertosu cu cătu tōte colectele dimpreuna cu consemnările incurse se voru asterne Maritului Congresu spre vedere si viterior'a sfacere, — de unde prea usioru s'aru putea nasce si aceea impreguiare, că siacare cercu electoralu sa si platēsca pre deputatulu seu.

Cunosc Consistoriulu prea bine necesarile si greutatile poporului nostru mai cu séma in orm'a aniloru acestora neroditori, dar' cunosc totu asemenea si necesitatea vietiei noastre constitutionali, de aceea nu pote a nu Ve recomandā cu totu de adinsulu asternerea acestoru colecte in sume cătu mai mari, spre a putea veni Consistoriulu in acea poziune de a remuneră si rebonificā tōte cheltuelile deputatilor nostrii ardeleni la Congresulu electoralu.

Sabiu din siedint'a consistoriale tenuata in 18 Octobre 1873.

In absentia Escentiei Sale Par.

Archiepiscopu si Metropolitu.

Nicolau Pope'a, m/p.

(L. S.) Archimandritu si Vieariu

archiepiscopescu.

249/a

Sabiu 30 Octomvre.

Ce va fi gresitul poporului romānu că sa aiba elu atāti vrajmasi chiaru in sinulu seu, atāti vrajmasi, cari sa-lu turbure in totu momentulu spre a nu putē veni nisi odata la liniștea, care i este de lipsa spre a putē lucrā pentru fericirea sea? Este unu fenomenu forte posomoritul care ni scôte din fundulu inimii acēsta intrebare, dara este unu tristu adeveru.

Nu. Asiā nu o vomu duce departe. Déca puterile intelectualii ale poporului nostru, nu se voru intrebuintia spre alte scopuri mai bune si folositorie nu vomu mai putē esti din cerculu vitirosu alu atacurilor si alu defensiunilor.

Fericirea ori-cărui popor astépta cu totulu altu ce-va dela acea clasa, sit venia verho, de ómeni, care este chiamata a lucrā mai multu cu mintea si inim'a sea. Ea ascépta fapte; nu vorbe.

Unu sîru de ani au trecutu de cându cautaramu, in mai multe renduri, sa ne punem odata in miscare spre a produce ce-va pentru binele si fericirea poporului nostru. Dara abia faceamur incercarea, si din dōue si trei părți se sculara asupra-ne, din simpl'a causa, căci li se parea unor'a, ca li se stinge nimbulu de conducetori si i se va smulge cunun'a de martiri politici. Si că sa sia rezvratirea mai plausibile ne faceau pre noi cei ce voiamu sa facemur ceva tradatori de națiune si servili ai nu mai scimus cui. Déca ne incercāmu a le aretā ca suntu in ratacire, ne diceau ca-i atacāmu, ca suntemu poltroni, ómeni fāra picu de independentia, si alte de feliulu acest'a.

Sa fia auditu cine-va dicendu-se vre-odata ca parerile noastre suntu ratecite din vre-o ratiu de dreptu publicu, si se o fia dovedit u acēst'a vre-odata, aru si trebuitu omulu sa se plece. Ba ce e mai multu, unu diurnalu, din asiā numit'a opusetiune, ne mai potendu resiste argumentelor depuse in diurnalulu nostru in punctulu principalu alu discussiunei, intr'o di si-a aruncat u ferestra tōte convingerile de mai inainte si eschiamandu classicele cuvinte: ca „s'a spartu fundulu butiei“ a con-

tru celalate părți ale Transilvaniei si provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o junete de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tiersi straine pre anu 12 1/2 fl. anu 6 fl. Iusratele se platescu pentru intăia ora cu 7 er. sirul, pentru a dou'a ora cu 5 1/4 er. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/4 er. v. a.

statutu insusi nefundaveritatea opusetiunie, pre care de altmintrea o continua si astadi, cu exceptiunea, ca d. e. in privint'a punctului acestui principalu de certa, că si cându nu s'aru si intemplatu mai inainte nimic'a pre lume, repetease de sute de ori: „ca bine li-am fostu spusu romānilor, dara nu au voitua sa ne asculte“.

Altii, si acēst'a e forte caracteristicu, dara si periculosu totu odata suntu asiā de indiferenti, seu comodi, seu scie Ddieu ce, incătu, nu că sa-si bata capulu cu cestiunile dilei, politice seu bisericesci, ci nici nu-si iau ostenele a că sa cetēsca ce se scrie in diurnale despre cutare seu cutare lucru. Ei se multiamescu cu ce le spune alu nouela seu a'u diecelea despre calare fōia si cutare articulu, pote iera din audite, si pre bas'a acestoru spuse, in cele mai multe renduri preocupate si forméza, recte adoptēza o parere, carea devine dogma si unu felu de noli me tangere politicu, si acēst'a dogma apoi se da publicului in o sumă de variatiuni combatatore de „inimicii“ ei.

Pāna cându inse acēsta tortura a publicului celu mare, care nu a meritatu o astfelu de tratare din partea unorómeni, cari pre lāngă alte se numescu pre sine fruntea intelligentiei?

Ne voru respunde unii: ca noi pre lāngă cert'a inscenata intre noi, mai injurāmu de cātă dōue ori pre septamana pre unguri si pre guvernulu ungurescu. Bine. Inse injuratur'a, ori injuraturile aceste ni-au adusu noue romānilor vre-unu folosu? Au impedecatu ele cursulu lucrurilor? Séu, sa nu simu asiā pretensivi, ni-au castigatu vre-o alianta a vre-unei din multele națiunalităti ale statului nostru poliglotu? Nimirică din tōte aceste. Atât'a numai, ca mergem cu pasi rapedi spre tempulu, cându, din caus'a acestei purtări, nu va sa ne mai considere nimenea; cându vomu si ierasi numai unu materialu brutu pentru folosint'a altor'a.

Satulu arde si bab'a sa ..... certa, amu dice noi.

Au trecutu atātea proiecte de legi prin die-ta tierei, proiecte cari atingu referintie politice si la cari noi in interesulu nostru trebuiā sa luāmu o pusetiune, prin carea sa aperāmu interesele noastre că cetatieni ai statului. Noi atunci ne mortificāmu cu cestiunea, ca bine va si sa intrāmu in dieta. S'a desbatutu si se voru desbatte proiectele de legi, cari privescu administratiunea juridica si politica, si noi că cându nici capulu nu ne-aru durea de ele. Se voru desbatte proiecte, cari privescu proprietatea a sute de mii si milioane, si noi stāmu mai nepasatori decātu toti milionarii din lume; ba déca s'au aflatu ómeni, cari totusi s'au interesatu, pre cătu s'au pututu de sōrtea celor alinsi prin proiectele aceste, s'au aflatu si ómeni de acei'a, cari au disu, ca cei'a jertfescu interesele „generali“, se intielege imagine, pentru interese particulaři, că cându sutele de mii de romāni din tenuuri intregi aru si ce-va particulariu.

Ce suntu tōte aceste si altele că aceste? Strainii vediendu-le voru ride, noi ne indignāmu, si poporulu a cărui nume se ia de multe ori asiā de fāra de mila in desertu, sufere!

Si apoi déca credu unii ca sistemulu constitutiunale de astazi e esemeru si va sa vina altulu, cine scî cîndu, si noi pâna atunci putem asteptă, nu avemu noi alte de facut ? trebuie ca necontentu sa ne invertim în cerculu viliosu de a ne amarî pre noi si de a sumutiă pre altii asupra-ne ? Nu suntu cestiuni interne de ale nôstre, care trebuie sa le ispravim noii in sinulu nostru, fără de a amestecă politică statului intr'ensele ?

Ba suntu ! dara dorere, si acele trebuieescu inveninate cu spiritulu de clica, care nu cunoșce nimic'a bunu, decât numai aceea ce este croit pentru comoditatea a cătoru-va, cari, fără de truda, aru voî sa fia domni, si inca mari, si martiri totu odata, fără de a suferi ce-va vredala.

Altfelui trebuie croita calea déca voimu că sa nu ne întorcem la starea denainte de 1848.

Nu ministeriulu de astazi, nu diel'a, nu activitatea pre terenulu celu datu, suntu vin'a atatoru necasnri ce se radica că nisce nuori grei asupr'a capetelor nôstre, ci purtarea nôstra cea fără de socotela, carea de vre-o 6—7 ani incóce ne amenintia cu desconsiderarea natiunilor colocuitòrie, pentru ca vedu ca partea cea mai mare scimu prasí multa vorba, fără de a face vre-o isprava, ca vorbim acolo unde nu trebuie si acolo unde aru trebuî sa vorbim nu mergem, său déca mergem facem pu-tienor oratoria despre lucruri, cari putienu său nici de cum nu ne privesc, si de aci incolo tacerea mortiei ! Apoi pulemu cită capete intregi din aprobaté si compilaté, cari pentru unii inca mai esistu si astazi că legi positive, prin d'aldestea inse sa scimu ca nici odata nu se va ferici natiunea română !

Sa cautâmu dara lipsele si necasurile poporului si sa cautâmu si delaturarea acelor'a acolo, unde se cuvinte. Sa facem că legile putienu favorabile sa ne dea si putienu favorabile cătu-lu cuprindu in sine, si sa ne nisu-imu că in locul celor putienu favorabile sa vina altele mai multu favorabile, cu unu cuventu, sa ne nisu-imu că statulu, dupa cum dice unu erudit, sa nu sia o opera a volniciei, noi amu dice, o opera volnica numai a unor'a, său celu putienu sa nu sia acésta si cu vin'a nôstra ; ci

sa sia o proprietate a tuturor, desvoltata in unu procesu istoricu, la care luându parte si noi sa devina din dî in dî, din anu in anu, mai bogata si mai forte, avendu de scopu libertatea cea adeverata omenescă.

Eata o suma de probleme asteptate cu dreptu cuventu de poporu dela inteligiția sea. Aici sa si cerce fia-care vîtezu inteligițe calulu de bataie, dara nu totu pre terenulu celu sterpu alu imputârilor in drépt'a si stâng'a fără de sfersitu.

Avemu acea sperantia, ca reulu de care ne vedem bantuiti n'a cuprinsu inca tota inteligiția nôstra, ci numai noroiulu produsu de visforele din anii din urma a intunecatu situatiunea pre tôte terenurile. Inse spre a veni procesulu la chiarificare partea cea buna a natiunei aru trebuî sa nu mai stea cu mânila in sinu, caci altmintrea intr'o dî ne vomu tredî ingropali intr'unu nomolu, din care nu ne vomu mai puté eliberá nici odata.

La lucru dara ! din tôte puterile de cari dispunem, caci numai asiá vomu ave si bucuri'a aceea, ca disonanti'a vocilor ce alarmeza in secu spiritele si le tienu in o continua agita-tiune voru amulí de sinele. Atunci apoi vomu fi dispensati de a mai petrece tempulu cu ape-rarea de atacuri imbecile, caci ele voru si asiá de mici si de miserabile pre lângă armonia lu-crarei folositòrie, incat voru puté si cu totulu ignorante.

Atunci vomu pulé trece lesne la o viétia nouă, a activitătiei fructifere si de vocile cari se incercă a ne spariá cu „tirani“ si cu apro-bate si tripartitul nu se voru mai spariá nici copiii.

Dupa ce majoritatea adunârei nationale nu potu dâ Franciei in persón'a contelui Chambord o forma de statu definitiva, fiindu ca acest'a prin clas-sic'a sea epistola mai multu a instrainatul inimel'e, astazi acésta majoritate monarchicu, nepotendu proclamá monarchia, si incórdă tôte poterile pentru a face celu putienu constituirea republicei cu ori ce preliu imposibile. Provisoriu trebuie sa se sustiena si spre a-i dâ semnula stabilitătiei trebuie prolungit pre unu tempu determinat. Mesagiul lui Mac-Mahon desfasiura toti pericolii impreunati cu acestu provisoriu aretându, ca regimuloi i lipsesce vitalitatea receruto si de acea si autoritatea. „Ori ce interprindere mare devine imposibile, lucrul e para-

lisatn, Franci'a e impedeata in desvoltarea sea, in referintele cătra poterile straine politica nu-si poate cascigă chipulu constantiei si alu perseverantie care insufla increderea durabile si sustiene său restabilesce marimea unei natiuni“ astfelui caracterisëaza Mac-Mason systemulu pre care 'lu reprezinta elu si care descépta in poterile europene neincredere, pentru ca Franci'a sub acésta domnia nu va ajunge nici cîndu la o pace interna stabile si acestu systemu amenintia si pacea Europei.

Si totusi ducele de Magenta nu asta unu proiectu mai bonu, decât a prolungi acestu provisoriu ingrijitoru, că cîndu unu statu provisoriu, legalminte nedesinitu aru deveni mai bonu prin acea, ca se prolungesce pre unu tempu determinat. Acésta stare numai prin astfelui de legi se poate indeptă, cari voru resolvî definitiv intrebarea constituutiunei si prin acésta si cau'sa neliniștei in Franci'a si Europ'a. Astfelui de legi a propus Thiers, dara adunarea natiunale nu a voitul a se lasa in deliberarea acelora projecte si carontulu barbatu de statu fu silitu sa se retraga. Partidele monarchiste pâna la memorabil'a scrisore a lui Chambord inca voiau sa asiedie unu systemu definitivu si de acea incercara restaurarea monarhiei legitime. Acésta resolvire inse n'aru si multiemtu pre majoritatea natiunei francese si n'aru si potuto garantá o durata mai lunga. Ceea ce voiesce acum majoritatea adunârei natiunale in frunte cu loialulu soldatul e reactionea carea nu se poate numi o resolvire. Tendint'a motionei lui Changarnier se manifesteză chiar in locurile ultime ale mesagiului mentiunat, unde se dice ca press'a neinfrenenda-se prin mesuri preventive va corumpe in urma spiritulu populatiunei, ca municipalitătile uita ca suntu organele legei si ca regimul nu e armat prin legi spre a deprime factiunile. Eata dara ca ce pretinde acésta majoritate : legi pentru suprimarea opositiunei si crearea „unei polestăti executive tari si durabile“ carea nu sémena nici a monarchia nici a republica, ci va servî numai scopurilor reactiunarie.

Majoritatea si-a manifestat invoieala acésta intentione prin acea, ca propunerea lui Changarnier, de a prolungi potestatea lui Mac-Mahon pre diece ani nu s'a datu comisiunii concreditate cu delibera-tarea projectelor de legi constitutionale ale lui Thiers, ci unei comisiunii de sine statutorie spre raportare grabnica. In acésta decisiune se respinge si ideia celor din stâng'a, de a constitui prin prolungirea potestătiei lui Mac-Mahon totu odata si republica conservativa in intilelesul lui Thiers. Majoritatea nu voiesce sa scie de proiectele de legi ale lui Thiers si e resoluta a-si conservá poterea chiaru si numai in o voce. Ea numai a prorogat planul restauratiunei pentru a pregati in acestu interval restaurarea monarhiei, de acea nici nu mai ia in

FOISIGRA.

Fabule.

Dedicate fiindu Magnificentiei Sele, Domnului V. Babesiu.

I.

Modestu si dreptu.

„O ! spune-mi, prin ce sa-ti potu multiam ! ? — intrebă odiniora unu omu comunu pre bine-facatorulu seu.

„Prin aceea, ca tac ! — i respnse acest'a. Mai tardi totu acelu omu comunu, pentru o faptă rea, fu pedepsită de cătra binefacatorulu seu cu o rara asprime.

„O ! prin ce sa-mi potu resbună asupr'a ta ! ? — esclama elu cu amaraciune.

„Prin aceea, ca tac ! i disse pedepsitorulu cu glasul blandu.

Voi cînta cercatoriloru de merite ! — cercati inca moral'a ?

II.

Prostulu in tergo.

Goninda-si domnitorulu, unu poporu odiniora se aduna in sfatu si otari, ca-si va alege de domnitoru dintre generarii sei pre acel'a care mai intaiu va intră intre órdele ostirei vrajmasie, cu care domnulu gonitu a fostu incunguratu cetatea.

Tropele, in frunte cu generalii sei, iesfra la lupta.

Preste scurta vreme ostirile vrajmasie purce-sa a se retrage, combatute fiindu de cătra căti-va generali distinsi, ce, ajutorandu-se unulu pre altulu, inaintau inecto, dara siguru, in fruntea trupelor comandate de densii... Inca căte-va momente, inca căte-va lovitură date cu destulu, inca căte-va miscări potrivite cu planulu premeditat, — si vrajmasii suntu isbiti.

In momentulu acest'a, dintre generali, unulu, care pâna acum a fostu remasu in coda, portatul de ambitiune neseocata si de aspiratiunea la domnire, dete navală asupr'a trupelor, ce stau inaintea sea, pentru că, strabatandu prin ele, elu se poate intra mai intaiu intre órdele ostirei vrajmasie.

Batuti din dreptu, generalii din frunte, dimpreuna cu tropele comandate de cătra densii, fura isbiti in taber'a vrajmasie si siliti sa se impreune cu acésta.

Preste putiene momente sórtea luptei se intorse : intr'aceea'si si domnitorulu gonitu intră cu triumfu in cetatea din care a fostu esita cu rusine.

Fii ai natiunei mele ! feriti-ve de „ante-luptatori“ cuprinsi de ambitiune.

III.

Emulu.

(Imitatiune de stilu anticu.)

Joe puternicu dieu, ce domnesci in Olimpiu.

„Tu ce din nori, indrepti a sogetilor cale.

„Tu, care-ve si lumini pre pamantul adencu.

„Si universulu porti cu povetile tale !

„Gratia ! Dumnedieu ! a românilor seulu si patronu !

„Aculta rogarea mea, ce genunchiu la Tine la tronu !“

In glasul plangatoriu, din Capitolu astfelui se radica in Olimpu rugarea lui Emulu.

Audiendo, Joe cobora scări, si pre nori muncediti, josu in Olimpu sosindu, arunca fulgere in lume : prin graioulu seu de tunete da spre scire, ca, din inalt'a sea gratia, este aplecatu sa osculte rugarea lui Emulu.

„O ! atotu-pulernice Joe ! — grăiesce acum Emulu, pusu in fatia cu vecinicul stapanu. — E tristu aici, in lume ; grea este firea pre pamantul... Zedarnica sbuciumare ! — Eu tramisul dela Tine, că sa aducu românilor sfaturile date din Olimpu si sa poveliuiescu pre poporulu Teu in cale, ce-lu ducu la marire, — eu, urm'a firei Tale aici, pre pamantul, — eu sum desconsiderat de cătra fiii Romei : altii conducu miscarea vietiei ; altii, nu dela tene tramisi, suntu radicati la marimea lumesa ; altii, ce n'au nimicu comunu cu tine, stau pre calea, care duce la nemurire. — O ! gratiose stăpâne ! abii indurare !... Lumina mintile românilor, — dâ-mi semnu, din care ei sa cunoscă, ca eu sum tramisul Teu.“

Aude, asculta, primesce si din nou arunca Joe fulgere in lume : la porunc'a sea dieii se aduna in sfatu si, din sfatul olimpianilor, Mercure, celu grabitul in cale, este tramisul pre pamantul !

„Eata, semnu tramisul din Olimpu, din care poporul român va cunoscă, ca prin alu teu grăiu se pronuncia Olimpulu !“ — grăindu, Mercure predă lui Emulu o pétra de marimea unui capu omenescu.

„O, multiamita ! olimpice Mercure ! — transportatul de bucuria cuventa acum Emulu. — Aceasta

considerație a impregiurarea momentuoșă, ca adunarea națiunale nu poate stabili unu regim care să dureze mai mult decât ea însăși dă acelașă putere turbura conștiința majoritatii. Ea speră că va astăzi să medile ce sprijină prolungirea mandatului care de altminterea a închiriat odată cu evacuarea teritoriului. Adunarea națiunale cu o astfel de majoritate neconștiință e capabilă să se deschidă de eternă să nu se cumpără activitatea sa egoistică până ce nu se va realiza planul celu sănătos al ultramontanilor.

Partidele reacționare în Franția totuși se înscriu când cred că prin prolungirea potestăției lui Mac Mahon voru mulțumii neîncrederea Europeană. Sub domnia lui Mac-Mahon nu va intra pacea în Franția și partidul aceea, care a deschis patimile populației și lucra necurmată pentru a cacișă poterea Franței spre scopurile ultramontanilor, și va radica capul acum că și înainte de acela. Agitația va dură, partidele nu voru încetă, a punere starea săptămânală lipsită de recunoșterea legii la întrebare, și crisele nu îndrăznește să se voru sărsi. Personă lui Mac-Mahon nu va pot să suplină lipsa constituiri definitivă mai ales pentru că densul lucru pentru o cauză pre carea Franția o respinge cu rezoluție. Să asiā dă prolungirea provizorului nu e o rezolvare multiambitioasă a constituției în nicio direcție. Referințele interne portă caracterul neconstantiei și alu nesigurăției. Fata de intrigile cele continue ale partidei reacționare în Franția interesele păcei și ale progresului voru astăzi unu scut poternic în alipirea cea cordiale a poterilor celor mai datatori de ton în Europa și isolarea Franței dă garanția că crisele nu voru să amerintătoare și preste marginile ei. Pacea internă a acestei tieri săia este din calamitatea cea mare înse nu se va restabili curențul spre daună populației care a suferit sub influența demoralizătoare a unei partide fără conștiință.

Procesul lui Bazaine.

Siedintia dela 24 Octombrie.

Primul martor asciută și d. Schneider ex-presidentul alu adunării legiuțore in 1860.

Depunerea sea au fostu fără favorabilă. Cu o voce clara și mesurată a adusu omagiu loialității maresialului Bazaine. El a auditu pre acesta spunându în nisice termini fără inteleptă despre întreprinderea cercată contră Germaniei. Avea totă neîncredere în înaltă valoare a maresialului, și scie că nu a facut nici o tentativă că să i se dea comandă de siefu.

D. Rouher vine de la locul lui Schneider. Indefinitiv, depunerile martorilor civili suntu cu multă mai netedă și mai bine formulate decât acelele ale martorilor militari.

pétra me va duce la marire. Numele meu va răma în veci."

"Emule! — nu.

"Ori să fie tempu, când România nu-si va aduce aminte de mine!"

"Poforesc această pétra, și celu din urmă română va perni binecuvântându-memoria ta!

"Va fi dăra a Romei fire matină!"

"Că totu, ce are inceputu, și România va avea unu sfersit!" Emulu se întristă: "Cu ea va perni numele meu!"

"Emule, nu! — Tu vei rămană în gândirea omenirei.

"Si a omenirei fire să fie dăra margină!"

"Totu, Emule! ce se ivesce, trebuie să inceteze odată." Emulu plină de amaraciune, aruncă părțea sine:

"Si eu voi perni dăra cu omenirea; nimicu nu este vecinu!"

"Emule! peccatesc!" — "Iu sfatuesc Mercurie cu glasul său blandu. — Părțea, ce ai aruncat dela tine, însă-si vecinica, este simbolul vecinicii, și ea te duce la memorie margină!"

"Vecinica este această pétra! — Tempul nu o nimicesc și nu na scula omenescă!"

"Nimicu!"

"O Mercurie! — indorate spre mine! Spune-mi: ce este această pétra, singura vecinica în universul trecătoriu?"

"Este părțea intelepciunii!"

Mercur dice să dispără cu indatină-si grabire.

Reمانă singură. — "Părțea intelepciunii! — meditează Emulu. — Prin tine, care singură este vecinica, voi fi eu românilor cunoscutu, cu tine și voi conduce la marire, fiindu insu-mi maritul;

D. Rouher cunoște fără de multă pre maresialul Bazaine, dar nu știe nici unu locu, care să intereseze caos."

La cestiunea formulată de maiestrul Lachaud, d. Rouher respunde că n-a auditu nici odată vorbindu-se, că maresialul aru să îngrijească să aibă comandă armatei.

Dui Rouher succede maresialul Canrobert, în tienută de companie. Elu declară că cunoște fără multă pre maresialul Bazaine. Explica în urmă căruori impregiurări a fostu Bazaine lipsită de o parte din materialul sădă efectivul seu.

Naratiunea ce face Canrobert despre batalia dela Boroy este curată incidentala; elu n-a luat parte la densa și n-a auditu decât mitralierea. Măsurescă de acestu cuvant, dă martorul, pentru că mitralierele au jocat unu fără mare rol în acăsta actiune fără glorioasă pentru armata franceză.

Maresialul trece apoi la descrierea bataliei de la Ressonville. Se știe rolul strălucit pre care l-a jucat corpul 6 în lupta dela 16 August. Înălțierea pusă în primirea ordinului de marsu a pusă în mirare pre maresialul Canrobert; elu trimise unu ofițer care se întrebă ce insenă acela.

In fine pre la 8 ore, soi ordinul de a merge în tabere. Si în acestu momentu ante-gardă cavaleriei franceze se indoiește spre corpurile 2 și 6.

In acelasi momentu unu focu de tirători de artillerie se deschise de inimicu asupra corpului alu 6-lea, care nu fusă surprinsu în care să facă datori primindu pre prussani.

Aperarea a fostu strălucită, alu 6-lea corp perdă 5,500 omeni și conservă cîmpul de batalie. Remasera în aceleasi poziții, se îngropă morti, caciă acăsta datorie apartine, după cum a disu și generalul Menschikoff, acelui care ocupă cîmpul de batalie.

Maresialul Bazaine susține în acelasi moment lupta în aripa stângă, și acă se espune întrătătă, incătu eră să fie luat de inimicu. Nu este acesta rolul ce trebuie să tina unu comandanțu siefu, dăra în Franța nimeni nu se găndește a blama unu actu de curaj.

Maresialul Canrobert nară apoi într-un mod fără miscători, preliminarile bataliei dela Saint-Privat și Roncourt.

Posiția fu luată de densul în fără rela condiții. Venise noaptea și maresialul abia avu tempul de a asediă primă sea brigada. Dimineață unu capitan din statul majoru veni să ceară informații despre situații.

Maresialul se ocupă cu miscarea pamentului cu puteni soldați de geniu ce avea la disposiție sea, lasându-si rezerva la Châlons.

In acestu momentu începe batalia. Maresialul vede defilându pre dinaintea sea masele de germani,

prin tine voi ajunge la memorie... Dăra o memorie numai margină!... O! ce tristu este aici, pre pament!

Sofletul lui Emulu se intonează... Dăra lumenzia unu gădu... să facă din părta neperitorie bustă sea, și urmă firei sele va remane în veci. — Din părta intelepcionei bustă sea!

O rogară către aetnicul Vulcanu și, din faurările tainute în fundul pamentului, i se tramită sculele divine, cu care părțea vecinica se poate scobi.

Bustă e gală. Formă este indeplinită. Emulu sta uimitu la privirea ei: atâtă de semenea este originaluloi, incătu privitorul nu știe, care este alu seu capu, și care acelă cu rara majestă.

"Dăra ah! — găndește elu, și acoperă de frica perirei. — Omenii suntu rei: ei, cu aceste scule, voru nimici formă, ce amu datu eu petrii și, dându alta formă, voru face a altui omu bustă din remasitie!"

Unu gădu, unu pasu înainte: elu aruncă sculele în Tibru.

"Nebunule, ce ai facutu!! — grăiesc Joe de pre înaltul său tronu. — Nu li-ai scobită numele în bustă: formă este fără sensu, deca ea nu are fondu! — Numele teu pere cu tine!"

Audiendu cuvintele divine, Emulu în nemarită sea desperare, se aruncă după scule în undele Tibru; ieră numele lui intrăsta fabula să aibă postură posteritarie: astă este morală.

Ioanu Slaviciu.

cari eseau misarea de ocolire care trebuie să decida victoria.

Lupta începe, gardă prussiana intră în linie și lăsa 8000 de omeni pre teren. Regele Guillaume a două di reginei Augustă ca "gardă" și gasise mormentul dinaintea lui Saint-Privat. Cu toate acestea lupta devine gravă la drăptă, și munitionile lipsesc. Maresialul Canrobert pună să se ceară generalului Bourbachi devisionea de grenadieri ai gardei, și generalul Soleille munitionile rezerve. La patru ore, maresialul, vedindu că poziția sa devine din ce în ce mai critică, și tunurile sele silite să inceteze focul, cere vecinului său din stângă mai multe umplaturi de tunuri spre a tine cătu se va potă mai mult.

Trupă e epuizată. Saint-Privat arde, dăra nu e nimicu. Canrobert totu se tiene. Elu cere ajutorie din toate părțile spre a reduse neîncrederea la oamenii săi, aruncă o brigă spre Saint-Privat și lăsă ocupă. Dăra și e imposibil să se tene acă în mijlocul focului și al mitralierei. În acest moment, sosescu bateriele gardei și opresc pre inimicu, dăra acăsta luptă de giganti se termină. Canrobert, nădejdetu erou, ascăptă mereu ajutorie, arătă inca să facă o efortare suprema cu trupele sele decimate. Speranța inutilă, caci Germania trebuie să invingă și Canrobert se retrage definitiv.

Cătu a fostu de atingătoare acăta naratiune în gură acestui valorosu barbatu de arme, acăta e imposibil de spus. Impresiunea simtita a fostu și înfiorătoare și consolătoare. Se vede ce potă sa accepte Franța dela nisice trupe că aceleasă caru au fostu învinse în modu asiā de gloriosu la Saint-Privat.

Maresialul Canrobert n-a cunoscutu ordinile ce a potut primi Bazaine dela imperatul, relativ la retragerea dela Verdun. S'a criticat, dăre densul, dispozițiile comandanțului său, dăra a critică și asiā de lesne, și artă și asiā de grea. Dupa dimineață de 16, maresialul crede că ar fi fostu imposibilă a bate pre inamicu reîncepând lupta chiaru dela 17.

Cu toate acestea, în dimineață de 18, trecându pre dinaintea trupelor sele, remarcă, că soldații săi nu au avut atitudinea care să pară de obicei. Li întrebă despre motivu: "N'am mâneat!", diseră ei. Acești bravi soldați se batuseră totu dimineață la Saint-Privat cu stomachul gol. Lipsă de ale manărei și de apa mai cu séma opri neașteptat meresu înainte.

Maresialul a terminat printre unu cuvant admirabil. Deceasă germanii aru fi fostu impinsă spre Rezonville, a disu densul, acești oameni aru fi fostu aruncati în Moselă.

Dupa óre-care explicații tehnice, maresialul Canrobert se retrage, provocandu în retragerea-i o curiositate fără simpatia.

Maresialul Leboeuf este din nou chiamat la basă consiliului spre a depuna asupra operațiunilor militare sevarsite la 19 August. Maresialul n-a fostu pusă în capul corpului alu 3-lea decât la 15 August în urmă ranișii generalului Decaeu.

Depunerea generalului Leboeuf e relativă la batalie dela Rezonville și Saint-Privat. Rolul corpului 3 în primul din aceste angajamente a fostu fără strălucită. În seara de 16, maresialul respinge pre prussieni la mai bine de unu chilometru din pozițiile ce ocupă dimineață. Scrisă comandanțului său spre a-l felicită de succesul important reportat de armata, și că respunsul primi ordinul de a se indoie înapoia din pozițiile cu cerite. Lipsă de provizii era cauza acestei miseri retrograde.

Nararea bataliei dela Saint-Privat facută de comandanțului corpului alu treilea, este fără interesanta. Se știe că cea bravă admirabilă să fie maresialul Leboeuf în rîpă Mancei contra atacurilor furioase ale lui Steinmetz. Perderile inițiale au fostu considerabile; o parte din trupele lui Zastrow au precipitat în tempul alungării sele în carierele dela Croix. Este probabilă ca acestu faptu de arme a servit de punctu de plecare la legendă carierelor dela Jaumont.

Leboeuf n-a avut cunoștință despre ordinele date de imperatul către maresialul Bazaine relativ la retragerea spre Verdun. Elu a știut că imperatul doria că armata să fie înțepată spre pieptele dela Nord, dăra năastă directu.

Cestionată asupra posibilității de a relua Mars-la-Tour la 17, maresialul a respuns că era lesne a face strategia în cabinetul său, dăra pre terenul era altu ceva. Impresiunea maresialului,

in sér'a de 16, erá ca se putea prevení miscarea de intórcere a dreptei și de a impinge repede pre inimicu, spre a lasá calea libera. Dara maresialul Bazaine, care tinea comand'a superióra, putea să aiba informațiuni despre mersul inimicului, și prin acésta miscare, sa se tinea de dificultățile mai seriose, pre cari elu, simplu siefu de corp, nu le-a rubagá de séma.

In sér'a de 16, lipsia maresialului ale mancărui și prevení pre comandanatulu siefu despre acésta situatiune.

D. generalu Ladmírault, de 65 ani, actualu guvernou alu Senei, se presinta dinaintea tribunului militariu. Elu depune despre partea luata de densulu in luptele dela 14, 16 și 18, acésta parte a fostu forte seriósa. Alu 4-lea corpu sustienù cu corpulu Decaen sfortiarea generalului Steinmetz. La Rezonville se duse la tunu și esecutà o miscare de intórcere spre Mars-la-Tour. Densulu a ordonato maretiele siarge esecutate de dragonii gardei asupr'a brigadei de cavaleria. Generalul Wedel fu uciso și trupele sele facute in bucăti. Corpulu generalului Ladmírault facuse optu leghe de marsiu fortificat spre a ajunge la câmpulu de batalie.

La Saint-Privat, generalul Ladmírault tienu stâng'a corpului Canrobert, lopt'a fu sustienuta admirabilu, și alu 4-lea corpu prinse dône piese de artileria prussiana. Drépt'a inse retragendu-se a trebuitu sa urmeze miscarea și sa se retraga. Generalul Ladmírault a datu in diu'a dela Rezonville probe despre mari talente militarie, elu intellese ca intentiunea germanilor erá de a intórcere drépt'a armatei franceze, și spre a ajunge mai iute, puse saci cu pamentu dinaintea trupelor sele. Generalul declara ca n'aru fi esitatu a se aruncá a supr'a lui Mars-la-Tour, și déca aro fi apucat acésta positiune, trupele germane aruncate spre Gorze, s'aru fi reportat unu avantagiu imensu, și pote ca atunci n'aru fi fostu trebuintia a merge spre Verdun.

Acésta declaratiune a comandanatului corpului 4 a causat o sensatiune profunda : se simtiá, chiar strainu fiindu cine-va de lucrurile resbelului, ca sórtea campaniei depindea de esecutarea acestei mici misuri.

Retragendu-se generalul Ladmírault saluta pre maresialulu. Elu e inlocuitu cu generalul Bourbach. Rolul siefului gardei imperiale a fostu seriosu in batalia dela Rezonville, unde a spriginitu corpulu 2 care erá forte maltratatu de inimicu. Câlu despre batalia dela Saint-Privat, generalul Bourbach n'a luat nici o parte activa. Ací elu formá reserv'a. Generalul, n'a primitu nioi o cerere de ajutoriu din partea maresialului Canrobert, nici vre-unu ordinu că sa-lu sustie. O brigada de voltigeori fù tramisa de densulu maresialului Leboeuf, și avu libertatea de a dispune de garda spre a spri-gini lini'a franceso, dupa trebuintia.

S'a ascultat apoi depunerea generalului Frossard fostu comandanu alu corpului 2. Generalul intrandu in sala salutu pre maresialu ; apoi, invitatu a depune asupr'a evenimentelor dela 14 pâna la 19 Augustu, esprime dorint'a de a rectificá dôue assertiuni din raportulu dlui Riviere relative la batalia dela Forbach, R. fusându-se acésta autorisatiune, generalul narédia bataliele dela 16 și 18 Augustu.

Corpulu seu a sustienutu focul violentu alu inimicului, in diu'a de 16, in modul celu mai eroicu. Divisionile sele se formasera in patratu, astfelu ca nici unulu din focurile inimicului nu erau perduite. Sdrobite de artilerie și asaltate de colonele germane cari se urcau neincetatu prin rîpeli dela Gorze, trupele corpului 2 se inconvoiara sub greutatea inimicului și trebura sa fia sustienute de grenadieri și de zuavii gardei cari, luându osensiv'a, imprasciara pre inimicu la dôue chilometri inapoi.

La Saint-Privat alu doilea corpu contribui, impreuna cu corpulu maresialului Leboeuf, la sdrobirea lui Steinmetz, elu tiené stâng'a armatei franceze.

Generalul Frossard e inlocuitu cu generalul Jarras. Si acésta audientia a durat cinci óre.

Branu 25 Octomvre v. 1873.

Dle redactoru ! Subscrisnlu amu fostu tramisu la onorat'a redactiune dela „Albin'a“ dôue corespondintie și anume : I. „O intrebare pedagogica“ asupr'a aparatelor de fizica, Geografi'a și Istori'a naturei donate din partea statului ; II. „Unele obser-vatiuni asupr'a opului : „Geografi'a Ardélului“, de

dlu profesoru I. M. Moldovanu. Eu intru adeveru amu tienutu și tienu astfelui de observațiuni și intrebări pedagogice de interesu comunu și fiindu ca aceleau au fostu pre cătu de scurte pre atâtu de simple, acceptamă sa se publice intocm'a dupa con-vergerile mele ; cându colo — in Nr. 81 alu „Albin'e“ ce sa vedi ? . . . , Pre scurtări de co-repondintie“, unde stilul meu lu delatura cu totulu și mi se apuca de alte povesti, mi-lu mesteca astfelui incătu — déca nu a-si sci de mai nainte ce amu scrisu nu a-si poté intielege nimicu, — nimenea nu scie ce e. Mie 'mi place sa mi se obsevedie — sa me combata, ascultu forte bucurosu sa me indreptedie in erorile mele. Nu-mi place inse nici decum sa vorbescu altulu cu organulu meu, sa-mi arete altulu con-vergerile mele.

Eu sum stapânul pre ideile și con-vergerile mele și credu ca amu vorbitu destulu de chiaru spre a mo poté pricpe frati invenitori cătra cari m'am adrestu.

Ei nu m'am adrestu cu intrebările mele cătra onorat'a redactiune dela „Albin'a“, ci prin acésta m. pretiuita fóia, m'am adrestu cătra frati invenitori, prin urmare nici responsu n'am acceptat, dela altii, ci numai dela barbatii de acésta specia-litate ; pentru ca nimenea nu pote sci și semti greuleata de pre umerii óre cui, fără numai cei ce o au purtat și o pórta.

Din acésta amestecatura „prescurtări de corespondintie“ inca se pote forte bine cunóscce pretiulu ce se pune pre invenitori. Noi invenitorii — asiá dara, — suntemu cu multu mai . . . prosti . . . de cău că sa ne potemu insine esplicá.

Mi pare forte reu, ca cu pările și simplele mele observațiuni pedagogice, s'au facutu claca in Bud'a-Pest'a*).

Varietati.

* * La Universitatea funduloi regescu s'a alesu pâna acum dintre români advocatulu Dr. Pecurariu in scaunulu Sebesiului.

* * Fundațiunea Sofiei Bardosi. Medrea. Intro fericire repausat'a socia a dlui Georgiu Bardosi magistru reg. postale in Bait'a Zarandana, Sofi'a nascuta Medrea a luat pre séma scólei nóstre confessionali din numita comuna urmatru legatu :

O sute de florini v. a. carea pentru tempuri eterne sa se administreze la consistoriulu nostru archidiocesanu că o fundațiune separata de alte fundațiuni sub numele „fundațiunea Sofiei Bardosi nascuta Medrea“, facuta in favorulu scólei gr. or. române din Bait'a zarandana, elocându-se capitalulu acest'a spre fructificare la „Albin'a“ din Sabiu séu la alta casa de pastrare româna din Transilvani'a.

Patru din cinci părți ale venitului anuale din legatu sa se intrebuintizeze spre cumparare și im-partire de cărti scolare și alte cărti folositórie că premio intre copiii seraci dara eminenti dela scól'a româna gr. or. din Bait'a, care cărti tramise din partea consistoriului gr. or. archidiocesanu in vantura sa se imparta cu ocasiunea esaminelor publice la propunerea eforiei scolastice locali, aveendu celu mai betrânu din famili'a repausatei preferintia la dispunerea cui sa se imparta cărtile.

Cărtile au sa fia in limb'a româna.

A cincea parte din venitulu anuale se capitalisédia in totu anulu, și in fine dispusetiunea acésta sa se cetésca in bisericile din protopresbiteratul Zarandului in totu anulu in diu'a săntei Sofie in 17/29 Septembre.

Capitalulu de 100 fl. s'a și depusu prin consistoriulu archidiocesanu la institutulu de creditu de aici „Albin'a“ spre fructificare. Fia-i tierán'a usiéra.

* * Din mai multe părți viu tristele sciri ca ból'a asiá numita disteritis séu angina séu dupa cum o numesc poporul in unele părți „grumadiarea“ iéra a inceputu a secerá numeróse victime. — Totu asiá vorbescu ómenii ca coler'a in mai multe locuri iéra-si radica capulu. — Grigia trebuie, și sa nu se increda nimenea cu recél'a ce a intrat in dilele din urma dispenséza de folosirea preservativelor recomandate de medici.

* * N. e. a. Luni nótrea spre marti a inceputu a ploua. Spre diua inse plói'a s'aprefacutu in ninsore. Diminéti'a erá néu'a grosiora pre josu și pre copacisiele caselor. Astadi nu se mai vede.

* * Cele tramise dimpreuna voru urmă

* * „Albin'a“ se face a reproduce articululu din nr. 85 alu foiei nóstre in „esintia“ și cuvintele tramiliatoriului articulului ni le insusiesce nöue. Haid se fia ! Genialitatea ei inca nu este de a se gasi într'ast'a ! La tota intemplarea inse apucator'a geniale este ca taie capulu și picioarele articulului și reproduce numai pantecele articulului. Facandu din procederea acésta conclusione mai departe la tota procederea se vedo ca pentru deos'a numai pantecele este lucrul esential.

* * Procesu scumpu este procesul lui Bazaine. Localitatea inchisorei mai intâiu in Versailles dupa acea in Trianon, in fine marturiile cele numeróse, cari trebuie sa vina din departare și sa petreca cu lunile in Versailles au absorbitu și absorba sume enorme de bani. Se da cu socotela ca preste scurtu tempu se va cere dela camera unu creditu extraordinariu de 500,000 fl. spre acoperirea speselor procesuali mai departe.

* * Casatoria binecuvantata. In Prussia a fostu unu tata, pre carele 'lu noroc femeia sea in deosebite renduri cu căte unu pruncu și mai pre urma cu gemeni, 'lu „surprise“ in fine femeia cu patru fetițe, totu desvoltate și vii. Trei s'au nascutu numai cu ajutorioulu mósiei ; la cea din urma a trebuitu sa vina și medicul intrajutoriu.

* * Doi boi surati din Rosia saséca. Joi in 30/18 Octomvre nótrea spre Vineri a. c. doi individi din Rosia saséca, calari fiindu au suratul doi boi intre patru și cinci ani, in peru albu, fără de nici una semnu, unulu cu cörne mai desfacute și mai macru, altulu mai grosu la cörne inse bine invelit in carne și grasu. Dupa urmele de pâna acum furii au vendutu Vineri diminéti'a inainte de facutulu dilei boii duoru poplaceni. Astazi ubicatiunea boilor se denegă de cătra arestatii inculpati. Cine scie ce va despre astreaza acestor boi sa faca cunoscutu la redactiunea fóiei acestei'a.

Concursu.

Din lips'a concurentiloru, la vacanța parochie Stoiceni in protopresbiteratulu Solnociului alu II-lea gr. or. publicat in fóia „Teleg. Romau“ in Nr. 66, 67, 68, a. c. alegerea de parochu nu s'au potutu efectuat, deci prin acésta terminulu alegerei de parochu, se prelungesce, pâna in 8 Novembre a. c. in carea di se va tiené și alegerea.

Dela scaunulu ppescu gr. or. alu Solnociului alu II-lea.

Cupsieni in 20 Octombrie 1873.

In contilegere cu comitetul parochialu Samuil Cupsj'a, protopopu.

(1-3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiei de invenitoriu la scól'a gr. or. din Bosiorodu — in protopopiatulu Hatiegului se deschide concursu cu terminu pâna in 15/27 Novembre a. c.

Emolumentele suntu : 200 fl. v. bucate 10 ferdele, lemne de focu și cuartiru.

Doritorii de a ocupá acésta statie au a-si ascerne cererile loru instruite conformu prescrise-loru in „statutulu organicu.“

Hatieu in 22 Octobre 1873.

In comitetul parochialu.

I. Ratiu, protop.

(2-3)

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statiiuni invenitoriu la scól'a gr. or. din Tarnavei de josu se scrie concursu pâna in 15 Novembre 1873.

1. Deagu cu salariu anualu 160 fl. cuartiru și lemne. —

2. Chincesu cu salariu anualu 120 fl. cuartiru și lemne. —

3. Poucea cu salariu anualu de 60 fl. cuartiru și lemne. —

Doritorii de a ocupá vre-un'a din aceste statiiuni au de a-si indreptá petitionile loru instruite in sensulu St. org. la subscrisulu.

De agu in 20 Octombrie 1873.

In contilegere cu Comitetele Parochialu.

Danilu de Tamasi

Adm. Prot.

(1-3)